

V torek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez poplavljanja na dom za vse leto 8 gl. — k. za pol leta . . . 4 „ — „ za četrt leta . . . 2 „ 20 „

Po pošti:
 Za vse leto 10 gl. — k. za pol leta . . . 5 „ — „ za četrt leta 2 „ 60 „

Vredništvo in opravnštvo je na stolnem trgu (Dom-platz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniha:
 Za navadno drevno papirno vrsto se plačuje 6 kr., če se natisne 3krat 5 kr., če se tiska 2krat 4 kr., če se tiska 3krat, večje pisamenke se plačujejo po prostoru.
 Za vsak tisk je plačati kolek (štampelj) za 30 k.
 Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Ruski strah.

Dopisnik iz spodnj. Štajerskega v „Zukunft“ je tistih eden, ki bi vse Ruse radi v kaplici vode utopili. Vedoč, koliko pri Slovencih katoliška vera velja, z dobrim premislilom zleče vero na pot, češ da bo s tem svoje rojake ostrasil pred Rusijo. Če bi bilo „Zukunftinemu“ dopisniku toliko do vere, kakor se dela, bi si bil stvar drugače premislil in vero pri miru pustil. Mi smo prepričani, da slovenski narod svoje dolžnosti do katoliške vere tako zvesto spolnuje, slovensko časnikarstvo pa v tej zadevi pri vsaki priliki s tolikim obzirom ravna, da vsak katoličan mora zadovoljen biti. Ako pa mi svojo dolžnost do vere spolnujemo, si od nikogar ne bomo dali z vero pota zapirati pri pretresovanji političnih in narodnih zadev. Mi si svobode, ki nam jo je pri tacih pretresovanjih treba, ne pustimo kratiti. Slovan svoje narodne in politične zadeve tako zna reševati, da se vere nikdar ne dotika, zato pa bi svetovali tistim, ki si pripisujejo pravico o verstvenih rečeh povsod govoriti, vere ne tje pritikati, kjer treba ni. Naj bode zagotovljen g. spodnje-štajerski „Zukunftinec“, da so Slovenci z doma že tako utrjeni v svoji veri, da se brez nevarnosti tudi s takimi seznaniti in poprijazniti smejo, ki so druge vere, brez da bi jim zato posebnih čuvajev treba bilo. Interesom katoliške vere na Slovenskem in med Slovani sploh bo najbolj ustreženo, ako se ta stvar politike in političnih časopisov ogiblje. Slovani niso, kakor so Nemci, Angličani ali Španjci, da bi se zavoljo vere preganjali, ne med seboj, ne družih. Na Slovaškem sta živela dva moža, dva nepozabljiva slovanska rodoljuba — škof Moyses in superintendent Kuzmany; čeravno različnih ver, sta oba skupaj in v največji slogi veliko let za svoj narod delala. V Bosni živé Slovani katoliške, pravoslavne in mohomedanske vere, pa nikdar jim še ni v glavo prišlo, se zavoljo vere preganjati, čeravno nekateri tuji konsuli, posebno francozki, katoličane vedno šuntajo. Ravno tako vladata mir in sprava med katoličani in pravoslavni v Slavoniji in na Hrvaškem. Na Ruskem živajo vse vere največo svobodo. Kar se o preganjanji katoliške vere na Poljskem po poljskih in zapadnih listih pisari, je vse izmišljeno od konca do kraja.

Poljaki so edini med Slovani, ki se teh zlatih pravil gledé vere ne drže. Poljski narod je razdeljen v dve vrsti, ki se ločite druga od druge, kakor se nikjer človek od človeka ne loči. Ena vrsta, to je šljahta ali plemstvo, ki se šteje na stotine tisoč in ki zavzima cela mesta in vasi, vse pravice človečanstva sama sebi pripisuje in drži drugo vrsto, to je kmeta, za golega roba brez pravic. Kmet se ne udeležuje nobenega uporstva zoper vladu; on pozna samo enega sovražnika na svetu, in to je šljahtič. Če se tedaj govori o poljskem narodu, se mora misliti samo šljahta. Šljahta je imela nekaj take pravice, da je bila ob enem postavodajateljica in vladarica. Bogatejši del šljahte je vladal, ter zavzimal prva mesta v duhovništvu, v vojski in v diplomaciji, tisti del, ki nič ni imel, je zavzimal nižje službe

pri vojski, uradih, duhovščini in v samostanih, ali pa se je redil ob stroških bogatejšega, prodavaje temu svoje glase v zborih, pozneje tudi tistim tujim vladam, ki so nazadnje Poljsko med-se razdelile, posebno pa ruski. Pa ne samo beraška šljahta se je davala od tujih vlad podkupovati, ampak tudi taka, ki je bila v visokih službah. Še škofje so prejemale od Rusije denar. Za red in blagor očetnjave se nikdo ni menil. Nasledek tega, celemu svetu znanega nereda in podkupljivosti je bil razpad države. Ko se je poljska razdelila, je prišel bogatejši del šljahte ob vladu, revni pa ob kruh. Z da j še le se je zbudil poljski patriotizem; kajti, čeravno je Rusija vse uradnike na Poljskem Poljakom pripustila in cele čete poljskih šljahtičev v Rusijo za uradnike vzela, je bilo to pri tako ogromnem številu lačnih vran le kaplja v morje.

Zdaj se začnejo zarote in punti, ki so se tem lažje napravljali, ker je bila šljahta, ko stan, vedno organisirana med seboj. Ker je vsa duhovščina iz šljahte izvivala, je spadala sama po sebi v to organizacijo. Od tega prihaja, da je duhovščina pri vseh puntih prizadeta bila. Koristna pa je bila puntarjem zato, ker jim je bilo treba cerkovnega denarja, in ker se je potlej reči moglo, da Rusija katoliško vero preganja. Do kmeta pa moči nikdar ni imela; poljski kmet sovraži duhovna, kakor šljahtiča; kajti zatirala sta ga oba enako. Kader so se kovale zarote, so bile cerkve zbirališča zarotnikov, samostani pa skladišča orožja. To vsak dobro vé, kdor se še spominja zadnjega punta. Ruski vladi je to tudi dobro znano bilo, pa je odlašala, dokler se je dalo, z orožjem v cerkve in samostane udariti. Puntarji, poznajući take obzire vlade, so tem predrznejši obnašali se. Še le, ko se je iz neke cerkve na carskega namestnika strelilo, je vojska samostane posedla in cerkve pod nadzorništvo vzela. S tem je pa tudi punta konec bilo. Toda duhovščina, ko stan, je še vedno imela dovolj sredstev za uporstvo zoper vladu, in bila jo je trdna volja, pasivni punt začeti. Na mesto poljskih „generalov“ stopijo nekteri škofje, vedé se, kakor da bi bili gospodarji zemlji. Toda ruska vlada je bila sklenila, poljskim puntom enkrat za vselej konec storiti. Odstranila je tedaj uporne škofe, ter jih poslala v notranjo Rusijo, vodstvo škofij pa izročila takim višim duhovnom, kterim so bile mar le njih duhovne dolžnosti a ne zarote. Skrbela je nadalje za to, da se po samostanih ne bo več shranjevalo orožje, cerkveno premoženje pa je vzela pod svoje opravništvo. Ob enem je pomnožila dohodke nižje duhovščine, ki je poprej jako slabo, a razuzdano živela. Plemstvo je ukrotila s tem, da je osvobodila kmeta, podelivši mu zemlje v last, soseskino samoupravo in pravico si sodnike voliti. Ker plemiška posestva tudi spadajo v kmetiško sosesko, mora zdaj zlahkni gospod, ki je bil prej absolutni gospodar kmeta, tako plesati kakor mu ta gode. To so reforme, ki so v vsakem obziru hvale vredne, toda, kolikor boljše so, toliko večji je hrup o zatiranji poljske narodnosti in katoliške cerkve, ki ga ženejo Poljaki po tujih časopisih in kteremu se nevedoma ali iz zlobnosti verjame. Laž je pri tem poglavitno poljsko orodje. Vsaka reforma se svetu tako predstavlja po poljskih, francozkih in posebno

Listek.

Besedica o „Matici.“

Novomeški dijaki — ako se prav spominam — so Maticni odbor prosili, naj za izdajanje šolskih knjig skrbi. Za to stran maticine delavnosti, namreč izdajo šolskih pripomočkov, se mi to početje jako značajno vidi. Dijaki, prav dijaki so pred vsem drugim sami s svojo prošnjo dokazali, da bi „Matica“ zares morala enkrat šolskih knjig izdavat. Ali allah se usmili! odbor je to prošnjo pod klop vrgel. „Novice“, zvesti odmev in srčne zagovornice vsega, kar je maticinega, so v svojem „bulletinu“, o tej stvari takole sporočile: „Pri nasvetu, naj Matica prične izdajati sistematično vredjene šolske knjige, opomni dr. Bleiweis, da z ozirom na neki že storjeni sklep in sedanje neugodne šolske zadeve prestopimo na dnevni red, kar se tudi zgodi.“ — Kakor da bi še kdo dvomil, da se po taki „opombi“ ne bode na dnevni red prestopalo! Ali pogledimo stvar samo, kakoršna je.

Po mojem mnenji bi oni gospodje, ki so vedenje grofa Avera v neki seji deželnega zbora kranjskega z lastnimi očmi videli, najpreje morali za to skrbeti, da bi v prihodnje in brž ko mogoče takošne psovke na našo literaturo zaprečene bile in da bi se proti temu zavarovalo, ka nam bi kdo kakega dne vse slovenske šolske knjige pod — eno pazubo odnesel. Ko bi kaj druga ne bilo, aramežljivost bi morala to gospodo spodbujati, da se ta votlina v našem narodnem delovanji enkrat po mogočesti izpolni. Odbor prvega literarnega zavoda slovenskega, odbor, kteri je po pravilih za vse odgovoren, ker ima vso moč v rokah, te sramežljivosti nima; temu odboru ni za to mar, da se odpravi enkrat ono sponašanje, kteremu pravične podlage čisto in zavsem ne manjka, sponašanje, da Slovenci nimajo za eno pazubo šolskih knjig. Najpri sedanjih „neugodnih šolskih zadevah“ — kakor jih maticin odbor imenuje — nikdo slovenskim učenjakom posebej ne očita, zakaj oni sami takih knjig ne spisujejo! Kar je Matici, ki je za množenje slovenskih knjig vstvarjena, mogoče, to posamnim učenjakom ni mogoče.

Nasprotniki šolskih knjig od Matice izdajanih tako-le zaključujejo: „Naš jezik je za šole sposoben; kedar bode vlada slovenski jezik, kakor za-

kon zahteva, v šole uvedla, potem bodo slovenske šolske knjige čez noč kakor gobe vzrastle. Le naj poprej vlada svojo dolžnost stori; potem bode te čuda gledali!“ — To je govoricca imeniitnih (žalibog!) gospodov maticinih!

Pogledimo, ali je vse to tudi res! Ako je naš jezik za šole sposoben, to je čisto kaj drugega, kakor pa če imamo sposobnih knjig. Kaj pomaga učiteljem sposobnost jezika, če pa imajo gole roke, če učnih knjig nimajo. Kar pa vlada zadeva, o tej stvari, mislim, da se ni dolgo pričakati. Jaz se pred koristnimi fait-accompliji — vladinimi (morda pa le prihodnjih vlad) rad do zemlje črne poklanjam, ali bojim se, da sem se v onih zadevah, ktere se na duševni napredek narodov odnašajo, preveč od Jan Baptista Say-a naučil, kteri, kakor je znano, v svojih spisih vladnih naredeb ni preveč poviševal in hvalil.

Jaz nisem izmed onih ljudi, ki od vlad vsega pričakujejo, niti imam vzroka; kajti, kar vlade iz svoje dobrotljivosti dnes dajo, to nam drugi dan lahko vzemó. Le kar si narodi s svojo marljivostjo, s svojo delavnostjo in trdnostjo pridobodo, to ima obstanka, to trpi. Zato sem nasprotnik tega zaupljivega zanašanja na milost vlad in zagovarjam svobodno, samostansko delavnost v tem kakor tudi v vsakem drugem oziru. Matica naj za knjige skrbi in naj ne čaka, kakor tisti, „rusticus“ pri Horacu, ki se je reki na breg vsedel in čakal, dokler bi voda odtokla. Matica in vlada se mi v tem oziru, namreč o vpeljanji slov. jezika v šole, zdita kakor dva delavca, ki imata veliki kamen premekniti, pa noben noče začeti. Zadača, tukaj kaj začeti, pripada čisto in z vsemu — Matici.

Ali mislimo se za malo časa na mesto gospodov maticinih odbornikov ter vzemimo, da visoka vlada že na leto slovenski jezik v više šole uvede. Ali ti gospodje mislijo, da bodo potem knjige res kar tako čez noč rastle? Ali vedo, da je k nekterim knjigam n. pr. slovarjem in slovniceam in še drugim knjigam n. p. matematičnim mnogo dela in mnogo časa treba? In mislijo ti gospodje da, kar bi kaki „učenjak“ tako rekoč na vrat na nos spisal, da bi to tudi tako veljavno bilo, da bi se va-nje kakor v kakov dogma že verovati in na-nje prisegati moralo? — Jaz nasprotno mislim, da je pri izdelovanji šolskih knjig prvič skušenj in natanke kritike teh knjig treba; jaz nadalje mislim, da literatura vsakega učnega predmeta tudi svoje zgodovine,

dunajskih časnikih, da sledi iz nje preganjanje katoliške vere in poljskega naroda. Omeniti hočemo o tem samo enega izgleda.

Lanskega leta se je razglasil ukaz, ki s poljskim puntom nima nobene dotike, ampak ki je le nasledek reform v narodnem obziru v notranji Rusiji. Bila je postava za vse katoličane na Ruskem, da se imajo pri božji službi poljskega jezika služiti toliko, kolikor se ne rabi latinski jezik. To je veljalo tudi za take katoličane, ki ne umejo poljskega jezika, ampak ki so pravi Rusi. Ta postava se je zdaj odpravila in ruski katoličani se smejo zdaj pri božjih službah svojega materinega jezika služiti. Tudi so se dale katoliške knjige v ruskem jeziku tiskati. To bi mi rekli, je hvalevredna reforma. Poljaki pa obrnivi so narobe, so jo raztrabili za zatiranje poljskega jezika in katoliške cerkve, rekši, da ima vsled tega ukaza po celem Poljskem ruski jezik stopiti na mesto latinskega in poljskega. Tako je v vsem. Ker pa je zdaj začelo predmetov pomanjkovati poljskim časnikarjem, si jih zmislijo sami. Se vé, da mora katoliška duhovščina prizadeta biti. To največ izda. Poljskega čmerenja se je Evropa že naveličala, drugače je z vero in duhovščino.

Zmislil si je namreč krakovski „Czas“, da je kijelski škof Majerczak v Sibirijo odpeljan, škof Wolonczenski pa v Kovno preseljen. Hitro so raztrabili zapadni časniki to novico Rusijo strašno napadaje in črté. Pa škof Majerczak mirno živi v Kijelcah in nikdo ne misli preganjati ga, a Wolonczenski prebiva že od nekdanj v Kovnu, ker je to mesto njegov škofovski sedež.

Ker se o drugem preganjanju katoličanstva od strani ruske vlade nikjer ne govori, nego na Poljskem, menimo, da je dopisnik iz spodnj. Štajerskega tudi le Poljsko mislil; samo se je bolj zdatne besede „Rusije“ služil; morebiti je to tudi zato storil, ker je vedel, če bi samo Poljske omenil, bi se mu znalo s tem odgovoriti, da se ne preganja vera in duhovščina, ampak puntarji in zarotniki. Ako bi pa dopisnik iz spodnje Štajerske vendar pri tem obstal, da se katoliška vera na Ruskem zatira, bi ga pa morali opomniti na govor predstojnika saratovske katoliške seminarije, ki ga je govoril o katoliški veri na Ruskem lanskega leta o priliki vpeljanja ruskega jezika v katoliško cerkveno božjo službo. (Konec prih.)

Dopisi.

Iz Ptuja, 1. sept. [Izv. dop.] V labodski vladikovini je bila nekaj časa navada, ka so duhovniki se shajali enkrat na leto v več skupščine po okolica, da so določenci na dana prvle prašanja odgovore čitali in da se je razgovarjalo in nasvetovalo o raznih predmetih; toda zdela se jo menda taka skupščina dotični oblasti presilna. Kaj je bil povod ali vzrok skreviši to parlamentarstvo na obod posamnih dekanovin, ne vemo. Sedaj se pojedinih dekanovin delajoči dušni pastirji zbirajo vsako leto na čitanje kakih izdelkov, prepisov in na posvetovalni pogovor. Včasih se primeri, ka se snide samo po 5 ali 6 gospodov, da skupno zmolijo prepisane dnevne molitve, dotičniki prečitajo naročne naloge, potle pa je vsemu konec. Prvlje so se stavljali nasveti in prašanja, ker pa se na nje navadama ne jemlje ozir, počelo se je i to opuščati. Vedeti je, ka se morajo vsa rešenja spisavati v nemščini, to je v jeziku, v katerem je pitanje postavljeno, ker pa . . . , tedaj . . . Tako se menda ne dela nikder na svetu, kder ima pastirsko duhovništvo nekoliko narodnega značaja in zdravega razuma, ka bi prepovedano bilo v vladikovinskem jeziku pismeno občiti z duhovniškim uredom in pisati bogoslovne naloge; tega prekrivičnega samosilstva vendar ne more nikdar in nikoli odobriti niti isti rimski papež, toliko menje pravični in vsemodri Bog. Ni nam znano, je li so te sloke in mršave duhovniške skupščinice namestkinje občinim crkvenim zborom prepisanih vladikovinskih shodov, ali jim je odmerjen kak drug namen, vrednosti ne ovajajo. Itak se zmes tudi naključ,

mnogega piljenja in pripravljajna potrebuje, in dobro vem kakor tudi gospodje odborniki z menoj vedó, da še Nemci pri svoji tako stari in razširjeni učeni literaturi v mnogih predmetih nimajo pedagogično pravilnih in sposobnih knjig kakor n. p. dobre nemške čitauke, dobre geografije in historije ne. Predno se učencem v roke dajo, treba učne knjige dobro presoditi in pretresti, in k temu je pred vsem treba, da se enkrat spisovati za čnó. Ozirom na jezik tedaj in didaktiko je torej neobhodno potrebno, da se že zdaj začno učne knjige izdajati in popravljati. Črez noč gobe rastó, ne pa učne knjige!

Ali matica ni „zaloga šolskih knjig“! — Tega nihče ne trdi, in Matica tudi ne bi taka zaloga postala, ako bi dvoje, troje šolskih knjig izdala ali jih z izdajo podpirala. Prave šolske knjige, kakoršnih realke in gimnazije potrebujejo, tudi večinin našega naroda ne bi samo ne škodovale, temveč prav dobro stregle. Dobra zgodovinska, geografična, fizikalna knjiga bi vsem prav došla. Latinske in grške knjige bi pa tudi mnogim koristile n. pr. domačim doktorjem, lečnikom, profesorjem, juristom in duhovnikom. Izgovarjanje, da takošne šolske knjige nikomur ne bi stregle, je piškavo in čisto prazno. Saj znanstva je vsem ljudem treba, in šolske knjige sodružujejo ravno znanstva v sebi. Prostemu narodu bi šolske knjige gotovo več koristile, kakor pa neke „učene“ in mnogokrat suhoparne razprave, kakoršnih se tudi v nekterih Matičnih knjigah nahaja. Prava, dobra šolska knjiga je tudi prava narodna t. j. popularna knjiga. Naj se mi dokaže, da to ni res. —

Na kateri izgovor le pomislim, nobeden se mi ne zdi dovolj važen, da ne bi Matica smela šolskih knjig izdajati. Čas, skrajni čas je, da Matica svojega poklica: omiko narodovo čem bolj mogoče pospeševati, ne presliši in ne prezre. S to trdovratnostjo pa, kakoršno sedaj kaže, in s tem samodopadanjem pak bode ona „omiki“ slovenskega naroda kruto malo pomagala. Sicer bode enkrat čas tudi črez Matico „na dnevni red prestopil“.

V Mariboru sredi avgusta 1869.

X.

ka kdo v njih sproži kaj pametnega, potrebnega ali koristnega, kar se naveda knezovladiškemu redništvu v prosilni ali prašalni obliki, toda odgovor se včasih nalašč zamolči, menda zato, da se toliko jasneje dokaze redka znamenitost teh bornih shodičev. Lani je odlični duhovnik narodnjak g. Str. M. nasvetoval v dekanovinski skupščini prositi prečestno kn. vl. redništvo, naj bi se po vzgledu irskih katoliških mitingov tudi pri nas nasnovali katoliški tabori na okrepljenje krščanskega duha med verniki, k čemur je skupščina soglasno pritrdila. Ta bi zaslužila konči odgovorič nekterih besedic, toda o tem se niti ni omenilo v nemškem končnem zapisniku. Nekdo drug je podkrepljeno in prečitano ter radostno od pričujočnikov sprejeto prošnjo priložil zapisniku, naj bi prečestno knezovladištvo labodsko račilo neodlagoma stopiti v porazumenje s sekovskim knezovladištvom zastran zaostavljenih v sekovski vladikovini sosednih Slovencev, da bi se pridružili, kakor dovolja §. 2 pogodbe solnograške, k labodski vladikovini, kamor po naravi in jeziku spadajo; opomniti še je, ka sedanji sekovski vladika temu početju niso protivnik. Tudi ta prošnja ni našla milosti najdrobnejšega odgovora. Tako naglašuje nemškutarsko knezovladištvo labodsko vrednost svoje skuhe, ceni svojega lastnega otroka, ter uči, kako ga naj drugi cenijo. — Letos je velečestni g. župnik završki o prašanji, kako bi se naj ustanovile župne knjižnice, omenil, ka se nikakor ne sklada s temi, nego priporočuje hišne knjižnice, ktere bi nastajale, ako bi vsak posestnik pristopil k društvu sv. Mohora, po čemur bi se nedopovedljivo jako pomnožilo in razširilo, ter prilika dana bila velikanskemu delovanju na korist narodu; mogoče bi tudi bilo na društvene potroške izdavat i časopis za družnike, postavimo mesečnik, toda ne lepoznanškega, nego politiškega in gospodarskega in poprek seljaku poučljivega za držaja. Božanska pomisel! Le 15,000 otiskov dobrega časnika vsak mesec pošiljati med prosti narod, a kamo še sreče, ako bi se še število podvojilo. Napnimo žile, menda močnim naporom tudi to doženemo.

Iz sv. Lenarta. [Izv. dop.] Naj tudi meni slav. vredništvo „Slovenskega Naroda“ dovoli mali prostorček, da nekoliko črtic zapišem iz našega trga. Povsod na Slovenskem se poganja več ali manje za ravnopravnost našega naroda; povsod nahajamo dovolj narodnjakov, kterim še je vedno mati najmilejša in še jih srca ni zadušila tako silna(?) nemškutarija; ali tukaj jih vendar skorom ne bode našel, kterih srce bi za narodnost gorelo in kteri bi se za narodnost zmenili, izvzamši samo maloktere —. Akoravno smo v lepih slovenskih gorica, kjer se sploh na okolo slovenski govori, ali tu v trgu te bodo vendar pisano pogledovali, ako bi hotel v kakvi gostivnici „Slov. Narod“, ali pak „Slovenskega gospodarja“ prebirati; ali še se celo predrzni o slovenščini kaj zmeniti, bi ti se lahko pripetilo, da bi moral kopa pobrati in potegniti. Težko je tem ljudem kaj dokazati, da oni niso enčestni z veliko žlico pojedli in da zato še niso najizobraženejši, ker predstavljajo „die deutsche bildung“ in nam narodnjakom le vedno neumnost očitajo: pa naj bode, se tudi nam bode enkrat solnce razsijalo, pa takrat se nebudemo več umeknoli, ako bi ravno ti prilizavci in hinavci v senci stati morali. Slovenske tabore so tukajšni burgarji tudi z veliko mržnjo pretepali in iz taborskih svetinj zabave delali; na to vendar moremo reči: odpusti jim, ker neznajo kaj delajo. V okolici pak imademo tim več, bi skorom rekel sploh narodnjake, kterih delovanje zaslučuje pohvale, Bog jim daj srečo, da bi jih početje nebi brez vspeha bilo. O slov. taborih se je edna iz okolice prišla gospa prav lepo izrekla: da se vsakemu more srce za narodnost vžgati, kteri je pri slov. taborih nazoč bil.“

Iz Dunaja 30. avgusta. [Izv. dop.] Znano je čitateljem, da letos že drugo leto imajo učitelji poklicani iz vseh dežel „Cislajtanije“ tukaj gospodarsko šolo. Hočem kolikor so da dragim rojakom od tega kaj natančnejšega povedati. Poduki se prednašajo v politehničnem poslopi. Začela se je ta šola 9. t. m. in bo končana 25. sept. — Docentov je vseh vkupe 13, — g. dr. Lorenc, tajnik c. k. ministerstva za kmetijstvo je načelnik temu zavodu. Slušatelji razdeljeni so v razrede. Prednaša se vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in popoldne deloma po 2, deloma po 4 ure; tudi tako imenovane „ekursione“ imajo izven Dunaja, da si tam praktično nabirajo poduk o kmetijstvu in drugem gospodarstvu ter o rabi raznovrstnih priprav. V vsakem razredu je od slušateljev izvoljen „obmann“, kteri ima biti srednik med slušatelji in c. k. komisarjem. Uče se ti le predmeti po sledečih profesorjih: Gospodarstvo uči Heke v I., dr. Vilhelm v II. in dr. Kraft v III. razredu; — Logarstvo Grosbauer; — Sadjerejo in vertnarstvo Köler v I. in II. in Širhofer v II. razr.; — Čbelorejo dr. Meliher; — Kemijo dr. Mozer v I. in III. in dr. Hornik v II. razr.; — Fiziko dr. Mali v I. dr. Reitlehner v II. in Bišnik v III. razr. — Kakor videti od sviloreje ni nič v programu; saj menda ne bo ta važen predmet izpuščen celo!? — Vinorejo prostovoljno prednaša g. Köler in vinarstvo g. dr. Reitlehner. — Slušateljev je vseh: 217 rednih, 23 pa izrednih. Po deželah se loči, iz: Gornje Avstrijske 31 redn. in 6 hospitantov; Doljne Avstr. 24 rednih; Solnograškega 8; Tirolsk. 14 redn. 2 hosp.; Predarbergsk. 4; Štajarsk. 21. (od teh 6 Slov.); Korošk. 11; Kranjsk. 10 redn. in 1 hosp.; Istrije 6; Vojaške meje 8 hospit.; Českega 32 redn. in 1 hosp.; Moravsk. 30 redn. in 1 hosp.; Šlezije 10; Galicije, 2 in Bukovine 10 redn. in 4 hospitantov. — V razredih so: v I. 1 hosp. iz doljne avstr., 1 kranjski hosp., 32 redn. in 1 hosp. iz Českega, 30 redn. in 1 hosp. iz Moravsk. in 10. iz Šlezije; — v II. razr. 13 redn. in 4 hosp. iz doljne Avstr., 24 iz gornje Avstr., 8 iz Solnograšk., 14 redn. in 2 hosp. iz Tirolsk., 4 iz Predalsk., 8 iz Štajarsk. (Nemci), 8 iz Korošk. in 4 iz Kranjskega; — v III. razr. 18 redn. in 1 hosp. iz doljn. Avstr., 13 iz Štajarsk. (6 Slovencev), 3 iz Korošk. 6 iz Kranjsk., 6 iz Istrije, 8 hosp. iz voj. meje, 6 iz Galicije, 10 redn. in 4 hosp. iz Bukovine. Slovenski Štajerci so: gg. Budna J. D. iz Vranjskega, Kapun P. iz Konjic, Marko J. iz Mute, Rajšp M. iz St. Jurja v slov. gorica, Supanek J. iz Vidma in Wutschnik F. iz Borlna.

Ta zbor je živo ogledalo, kakega značaja so ti možje v narodnem in socijalnem obziru. Prave zloge ni najti zlasti med Slovenci ne; z jako malo izjemo imajo zgolj vsi plajšč po vetru zasuknen. Nekteri so že prišli s protinardnim duhom, drugi so se ga precej poprijeli in si v znamenje tudi ci-

lindraste pinje, cvikarje itd. brž pripravili, da se pokažejo taki zmožni kulture dunajskega štucerstva itd. Bog obvari kaj narodnega — slovenskega omeniti, — znalo bi se mu še kaj prigoditi. Najbolj možki so Čehi. Nemci so pa že tako gospodarji! Nam so Slovenci najbližnji. Imenik zbranih učiteljev, ki je ravnokar izpod preše zlezal, nam glasno spričuje, kterega mnenja so naši slovenski učitelji, ker beremo tukaj natisnena imena: Wutschnik, Vatschounigg, Truntschnigg, Mosettig, Waischel itd., in vendar je pre bilo vsakemu učitelju prosto se podpisati na imenik kakor drago. Sicer marsikteri človek pravi, da to nima nič v sebi, imé pisati tako ali tako. Vendar, kder se že imena sramuje, ta je slab rojak! ta kaže babjo strahopetnost ali hlinost ali pa etimologično temoto! Kader spet kaj natančnejega pozvem iz tega učiteljskega zbora, pišem kaj več. Slava vsem pogumnim narodnjakom vseh jezikov! Slava našim domoljubnim učiteljem!

Iz Dunaja 31. avg. [Izv. dop.] Ne dajte se motiti, če tukajšnje novinarstvo na veliki boben bije, ako je na Češkem nekoliko šolmaštrov, ki so sicer pošteni Čehi, pa človeki, ki se bojé službe izgubiti, dalo se premotiti in prestrašiti okrajnim hejtmanom. Ako nemški listi kričé, „der bann ist gebrochen“ — podobno je to onim prepiračem, ki na eno besedo preže in po tej sami hlastneje, ako reči same ne mogó ovreči. Tepeni pa so vse skozi. Ako volitve na Češkem v narodnem zmisli izpadejo, gotovo odstopita oba ministra, ki sta glavna nasprotnika slovanskih prizadevanj. Po tem pride naš dan, bog daj, da bi ga znali tudi mi Slovenci energično rabiti. Ako naši poslanci ravno v bližnopríhodnjem času ne bodo znali biti pravi in celi Slovenci, pogumni možje, pripisujmo nevspehe Slovenci sami sebi. Da je situacija ravno zdaj za federaliste ugodna, priznava „Morgenpost“ s kislim obrazom rekoč, da ustavoverniki zdaj jadrajo v temno negotovost.

Naznanjam vam denes lahko faktum o naše vlade svobodomiselnosti in liberalizmu, kakoršen cveté v središču „svobodne Avstrije“ Slovanom nasproti. Pravil sem že ob času vašim čitateljem, da tukajšnji mladi Slovenci hoté ustanoviti slovensko društvo. Vlada jim „političnega“ društva ni hotela dovoliti. Izbrisali so iz programa vso politiko ter v drugič prošnjo vložili. Te dni je prvosednik osnovalnega odbora, absolviran jurist g. Ulrich, dobil odlok, da se društvo slovensko ne dovoli na Dunaji. Kot razlog se navaja beseda: **narodno**, ker si oblastnja to razlaga kot politično, torej menda nevarno. Cveti, cveti rožmarin svobodepoln! Dobro, da se nam tukaj živečim Slovencem, mlajšim in starejim, še exoffo ne prepové med seboj slovenski govoriti, ker je tudi „narodno“, torej politično, torej menda ustavi nevarno!

Politični razgled.

Obe delegaciji ste svoje delo dokončali. Zastran davka avstrijskega „Lloyda“ in zidanja dveh monitorjev so imeli ogerski in cislajtanski delegati skupno sejo. Poljaki so glasovali z Ogrí. Nemške novine so zaradi te zmage Magjarov v obupu in ministrski listi se jako hudujejo nad Poljaki. „N. f. Pr.“ celo zaradi tega ves „zavod delegacij“ ne dopada več. — Delegacijam je h koncu Beust izročil cesarjevo pismo, ki naznanja potrjenje skupnih sklepov.

Zastopniki vojniške granice so izročili cesarju svoje prošnje. Celo adreso, kakor jo prinaša dunajska „Zukunft“ imamo pred seboj. Govori se v njej le o materialnem in duševnem zboljšanju stanja graničarjev. Posebno se povdarja, da so hrastovi gozdi lastnina graničarjev samih, da se torej ne bi za vsestranske državne koristi prodajali. O državopravnem vprašanju, tu ni govora. Zastopniki graničarjev so se za zdaj tega nikakor še ne rešenega vprašanja izognili.

Na Češkem je narod razkačen na tiste učitelje, ki so se pregovoriti dali, da so šolske nadzornike volili. V več krajih so dobili taki učitelji od prebivalstva tako imenovano mačjo muziko. Dasiravno se je le manjšina učiteljev volitev udeležila, bijejo vendar nemški listi na veliki boben, kakor da bi bili česko opozicijo že bog vé kako zatrli.

Gališki Poljaki so 30. t. m. v Lvovnu napravili shod volilcev. Prišli so bili privrženci obeh strank, ktere ste zoper Ziemiakovskega. Stranka resolucijonistov, ktera govori zato, da bi Poljaki še šli v državni zbor, pa se trdno držali resolucije in le potem odstopili ako se bode skazalo, da je njih borba zastoj — hotela je pobogati se z demokrati in napraviti skupno sestavo 150 volilnih odbornikov. Demokratična t. j. federalistična stranka je zmagala pri glasovanju.

Romanski knez Karol in njegovega ministerstva prvosednik, sta dobila po svoji vrnitvi ruske redove. Knez namerava potovati na druge dvorove.

Severonemški vladni listi potrjujejo, da je peresen boj med Avstrijo in Prusko za zdaj končan. Pruska vlada Beustovi depeši ne bode odgovarjala.

Nemški skofje so se to dni zbrali v Fuldi, da bi se posvetovali, kako se jim bode vesti v príhodnjem občnem cerkvenem zboru.

Francoski časopisi se zelo pečajo z Napoleonovim zdravjem in nezdravjem. Oficijozni listi trdé, da bolezen nima nevarnosti, ter da je visocemu bolniku od dné do dné bolje. Napoleon sam se trudi kazati, da je zdrav, ter daje objavljati, da je prvosedoval v svojem ministerskem svetu.

Na Španjskem, kjer kralja iščejo, našli so v poslednjem času novega ponudnika, princa Avgusta Portugaljskega, brata zdaj v Portugalu vladajočega kralja. Pri volji je baje zasesti španjski prestol ter omožiti se s hčerjo vojvoda Montpensierskega. Nekteri časopisi podpirajo njegovo kandidaturo.

Razne stvari.

* (Poročna sodnija celjska) je prejšnjega vrednika „Marbg. Zeitg.“ g. Fr. Wiesthaler-ja v njegovi tiskovni pravdi zaradi žaljenja duhovskega stanu enoglasno nekrivega spoznala.

* (Okrajni šolski nadzorniki) na Štirskem. Po sporočilu graškega lista je vlada za ta važni posel imenovala te-le gospode: Dr. Zeynek, J. Kremer, G. Lindner, C. Preyning, J. Kreinz, P. Capun, J. Gugl, J. Pinte, J. V. Pichlhöfer, J. Rzehaczek, M. Freydl, dr. Fr. Hwolf, M. Loecker, H. Noé, J. Rožek, Fr. Tomberger, O. Berger, A. Genger, J. Bauer, Fr. Furreg, A. Müller, A. Habianitsch, Fr. Hirsch, Fr. Jamšek, Fr. Ploder, Fr. Hafner. — Mi vseh ne poznamo, sodimo pa, da se je Slovincem zopet trdo postlalo. V posameznih okrajih bodo pa naši bralci že iz tega imenika spoznali, ali se je ustreglo okrajnim željam ali ne. Prosimo naj se nam potem o stvari natančneje poročá.

* (Daničini dopisnik iz Maribora) trdi, da je bilo neresnično naše sporočilo o abiturijentu, kterega niso hoteli vzeti v mariborsko semenišče, ker ni bil nemškega jezika dobro zmožen. Mi ne bomo preiskavali nagibov, kteri so narekali g. dopisniku njegove vrstice, v kterih memo družega trdi, da se dijak varaždinske ginnazije samo za to ni sprejel, ker je že v vojake uvrščen. Temveč popolnoma ostanemo pri svojem prvem sporočilu, kteremu le še dostavljamo, da je dijak, ki panslavističnega mišljenja našega škofa ne pozna od prave strani, slednjega nagovoril v hrvaškem jeziku in že s to pregreho prišel ob vso milost. Prošivec tudi ni vojak, kar je najbolje dokazano s tem, da ga je knezoškof, ko je enkrat nečedna stvar prišla v časnik, vendar le še sprejel v bogoslovje, dasiravno „ni zmožen nemščine.“ — Nauk, kterega je dal Daničini dopisnik našim poročevalcem, naj bodo previdni, vračamo z mirno vestjo nazaj; — dostavkov, ktere bi lahko delali, ne bomo delali, da zopet koga ne zbudemo na občutljivi strani.

* (Obsojen ali neobsojen?) Pretekli torek je poprašal tukajšnji mestni odbornik g. Mohor v javni seji našega župana, ali kaj vé o onem hišnem preiskavanju, kterega se je bil — kakor smo poročali — brez pravice in naloga lotil g. Frice Brandstetter z dvema tovarišema. Na vprašanje se vzdigne odbornik Marko in pravi, da je mogla imenovana trojica to policijsko delo započeti le v svojem privatnem značaju. Da bi se bili možje kaj tacega lotili v svoji lastnosti kot mestni odborniki, on ne more si misliti, kajti v tem slučaju bi moral on jih misliti, da so so blazni (irrsinnig). H koncu je nasvetoval, naj se o interpelaciji preide na dnevni red, kar se je tudi storilo. Dvojno se nam čudno zdi pri tem parlamentovanju. Prvič mislimo, da je imel g. župan na interpelacijo, ki je bila dovolj podpirana, odgovoriti in si ne moremo raztolmačiti, kako je prišel Marko do svojega nasveta. Drugič se nam jako čudno zdi, da magistrat, ki ima v rokah mestno policijo, brez preiskovanja na dnevni red prehaja o stvari, ki je — privatno ali uradno — storjena, gotova in jasna nepostavnost. Videant consules!

* (Policijska sekcija) mariborskega mesta se je sestavila samo iz onih odbornikov, kterim je g. Brandstetter vodja. Tudi slednji sam sedi v tem oddelku, in mu je prvosednik.

* (Sklep za grofa Oerindurja.) Takoj po celjskem ustavoljubnežev shodu se nam je pravilo, da so nekteri ondotnih uradnikov pod vpljivom onega ljubljanskega gospoda superpolicaja, ki je „Brenceljnu“ v Ljubljani in „Juriju s pušo“ ter „Primorceu“ v Trstu nakopal nekoliko konfiskacij na glavo, na tihoma sklenili, da se mora „Sloven. Narodu“ odsihmal bolj pod peró gledati in njegovemu vredniku duške zapreti. Nam se je pač poskušnja ljubljanskega gospoda zdela verjetna, nikakor pa ne sklep celjskih uradnikov. Zdaj se nam ravno ta vest še enkrat naznanja in ž njo razlaga kopicca najnovejših naših pravd. Sicer hočemo tudi še zdaj verjeti, da temu ni tako, zlasti pa da sklep ne more imeti nikakoršne uradne forme. Vendar smo tej govorici odprli svoje prostore, da se oblastnija celjske in druge prepričajo, kako se naše pravde med občinstvom sodijo. Pa ko bi — dato non concessio — ta sklep tudi res bil kedaj storjen, opominjamo vse, kterih se tiče, da je ministerstvo pred začetkom porotnih sodnij vsem državnim pravdnikom in policijskim uradom naložilo in priporočilo, da s prenačljenimi tiskovnimi pravdami (o tendencijo z njih ministerstvo niti ni govorilo, ker se je to samo ob sebi umevalo) ne smejo blamirati časti in dostojnosti državnih oblastnij. Temu bi še dostavljali, da bodo v príhodnje sodili porotniki, od kterih se na čast nove naprave nadejamo, da njih sodbe nikakor ne bodo — sodbe per ordre du Mufti!

* (Izvrsten ranocelnik.) Na Koroški železnici blizo meje med zeleno Štirsko in Koroško, ki je čudovito dovolj ravno tako zelena kakor Brandstetterjeva „neraztrgljiva vinska Štirška“, zlomil si je nesrečnež nogo. Ondotni zdravnik — pravi mojster skaze, poklican k bolniku se je z vso svojo učenostjo lotil zlomljene noge in jo zvezal med deske. Njegova umetnost pa menda ni bila ravno prevelika. Noga se je sicer čez 16 dni res zacelila, a tako, da jo nesrečnež ni mogel rabiti. Na to se je poklicel znan zdravnik iz Maribora, g. dr. St., ki je našel nogo tako nesrečno in nespametno vravnano, da jo je moral — čez 16 dni — na prelomljenem in zopet zdravljenem mestu iz nova zlomiti in vračenje pričeti iz nova. Okrajni zastopi, mesto da kričé o konkordatu, neposrednih volitvah in neumljeni ustavi, naj bi raje skrbeli, da bi se takim mojstrom skaze delo ustavilo in da bi naši okrajji dobili zdravnike, za kterimi bi ne bilo treba s tolikimi bolečinami popravljati njihovih neodpustljivih bedarij in nevkrotnosti. Hic „verfassungstag“, sic salta!

* (Strašno!) Z neizmernim srdom pripoveduje ljubljanski „Tagblatt“, da so slovenski kmetje hoteli, naj neka družba gospodov in gospej, ki se je iz Mengša peljala, kliče „živio!“ Hujše torture pač res na vsem svetu ni in ni bilo, kakor če se morajo nježna nemška usta tako raztegniti, da v barbaričnem slovenskem jeziku dva zloga izgovoré: živio! — Vendar naj izobraženi Slovenci po Kranjskem tudi skrbé in ljudi podučujejo, da mora veljati svoboda za vse, torej tudi, da se sme brez glasnega in brez tihega „živio“ po deželi hoditi.

* (Giskra) je govoril pri praznovanju spomina cesarja Jožefa in zatrdjeval, da, čeravno ne zna za trenotek nobenega družega jezika kakor nemškega, vendar mu gorko srce bije tudi za Slované. — Ko bi bil pač

gospod minister v tem precej dolgem času, kar ministruje, tudi v dejaji pokazal, da mu gorko srce bije za Slovane. Ali pravili so, da je nam Slovincem v Ljubljani djal, naj si sami narodne uradnike izrejamo in slovenske šole osnujemo.

* (Dr. Toman) se je odpovedal tajništva pri trgovinski zbornici kranjski. Bil je tajnik skozi šest let.

* (Klun pa Auersperg.) Beremo po novinah, da se je grof Anton Auersperg, kateri se je od trgovinske zbornice v Ljubnem v stajerski deželni zbor voliti dal, poslanstvu odpovedal. In sicer samo zato, ker se mu je zdelo mogoče, da novoizbrani udje trgovinske zbornice nebi zaupanja v njega imeli. Da si sam ve, ka bo v drugič voljen, vendar je to lepo od njega in ustavno, ter hvalo mu dajemo tudi mi, ki njegovim germanizatoričnim poželenjem nismo prijatelji. Hvalijo ga tudi nemški časopisi. A pogledimo družega moža, ki je tudi od trgovinske zbornice, in sicer kranjske, voljen — Kluna. On ne sodi samo, da bi mogoče bilo, ka je zaupanje izgubil. On ima to črno na belem od svojih volilcev. Vendar trdno sedi na svojem mestu. Auersperg in Klun sta zdaj med nasprotniki narodnih strank, torej ene stranke uda. Pač smo radovedni, kako značajni Auersperg, ki gotovo ni nikoli v roko segal, sodi o Klunovem značaju.

* (Pošta.) Česki listi nam zadnje čase neizmerno brezredno dohajajo — včas pa popolnoma izostanejo, kar se tu pa tem pripeti tudi našemu iztisu dunajske „Zukunft“. „Politiko“ od sabote smo dobili v sredo: nosila je poštni štampelj „Lemberg“. „Politika“ pa, pi bi bila imela priti včeraj, nam celo ni došla. Tako tudi naši naročniki posebno v Dalmaciji in Istri tožarijo, da njihovi listi cele tedne po svetu romajo, predno jih dobodo naročniki v roke. Kjer je toliko pomot in neredov nagromadenih, pač ni verjetno, da bi tu vladal slučaj. Ako to ni, potem bi bila tudi pritožba zastoj — „galgenvögel“!

* (Panslavizem.) V Gorico, — piše „Domovina“ — k tukajšnji c. k. okrožni sodnji dobimo za državnega pododvetnika nekega g. Sciolis-a iz Rovinja. Pravijo, da je bil med kandidati za to mesto tudi nek naš rojak (Goričan, Slovenec), zmožen vseh 3 tukaj potrebnih jezikov in sploh jako sposoben; vzrok, da mu niso službe podelili, je — panslavizem, gosp. x. je panslavist! Bil je med kandidati in se zatrdno zanašal, da to službo dobi, tudi — kolikor ni vemo — še en drugi naš rojak, čigar sposobnost je obče znana, ki zna izvršno slovenski, hrvaški, italijanski in nemški: — padel je tudi on, dasi bi živa duša še dlačice panslavizma na-njem ne našla. Namesto teh dveh mož pride Se, o katerem gre govorica, da ne zna niti slovenski niti nemški. Tako delajo z nami! In ljudje, ki tako ravnaajo, trdijo, da §. 19 ni moč izpolniti zaradi pomanjknja slovenskih moči; da, še le prihodnji rod bo užival sad §. 19! Poznamo, poznamo tisto gnjezdo, kjer se panslavizem vali; v kratkem se nam izvali iz ondašnjih jaje tudi nov predsednik naše okrožne sodnje, ki ne bo tudi nič slovenski znal, in ima biti naslednik g. bar. Codelli-u, ki je znal slovenski. — To je izvrševanje ustave, to so odgovori na interpellacije v deželnem zboru!

* (Predelska železnica.) Je že nekaj časa, kar smo slišali, da se je polastil prebivalcev Sočke doline sum, kakor da bi imelo novo merjenje, ki ga zdaj viši nadzornik Hofmann vodi, namen, vse tako narediti, da se bo vlekle izdelanje načrta na dolgo, da se izpeljavni stroški narastejo in da se na zadnje državni zbor prevelikih težavnosti in stroškov Predelske linije ustraši ter da je ne bo hotel dovoliti. Sumljivo se zdi ljudem, da g. H. ves Semradov načrt zametuje in povsod vse na novo meri. Ta sum je sprožil tudi naš kmetijski list „Atti e Memorie“, in poprej po njem, potle po lastnih sporočilih tudi „Triester Zeitung“. Kažo se, pravi „T. Z.“, neka nedoločnost in dela se brez pravega namena. Še tega majka! „Dom.“

* (Nemškutarški olikani tön.) „Tagbl.“ se je bil že večkrat na kancelij spravil in slovenskim časopisom pravil, kako surovo pišejo. Pri naša zdaj članke, v katerih gomile gradi na slavo svojih očetov mestnih zbornikov. Kako omikano zraven govori o narodni stranki, vidno je, če omenjamo da na koncu IV. članka primerja narodnjake spsi govoreč o „gebelle der losgelassenen meute, die hinter ihm (mestnim zborom) einherkläfft.“ In ljudje, ki tako govore, bi radi, da bi jim Slovenec z rokovnicami naproti prišel.

* (Kaj hočejo nemškutarji?) Nekoliko dni že visi po marioskih oglih nekaj medlo — zelen oklic, vabeč k nemškutarškemu shodu v Rothwein. Oklic so raznesle uradne in neuradne duše po kmečkih hišah, da jih je po deželi raznešenih, kakor muh v poletnih časih. Nam za ta oklic malo mar. Zaznamovati pa moramo sleparijo, ktero uganjajo nemškutarji s slovenskim jezikom. Znano je, da jim je navadno slovenska beseda to, kar je križ hudiču. Zdaj pa, ko gre slovenskemu ljudstvu neumečemu nemščine — peska v oči natrosti, segli so po slovensčini in v dvojezičnem oklicu pripovedujejo, da hoté enoglasno izreči, „da bi bila nesreča za nas (za nemškutarje — seveda), ako bi se naša z vinom blagoslovljena dežela z Kranjsko in z delom drugih dežel k novemu kraljestvu združila!“ Kaj hočejo in kako pišejo naši ljubeznjivi sosedje, naj kaže tale posnetek iz njihovega vabila. Tu beremo natančno: „Kakor naši nasprotniki na različnih taborah razterganje Štajerske dežele in zedinjenje z drugim vbožnejšim deželam neprenehoma tirjajo, tako imamo tudi mi pravico, o ti reči našo misel izgovoriti, posebno pa naznaniti, da hočemo prijaznost in lepi mir med nemcom in slovencom obdržati, kakor že veliko sto let do današnjega dne obstoji. Mi podpisani Vas tedaj prijazno povabimo, pridite v nedelo 5. dne septembra v gorni „Rothwein“, da se bomo nad sledečim vprašanjem pogovarjali in naše misli in želje izgovorili: 1. Kakšna škoda bi bila za tukajšnje prebivalce, ako bi spodno Štajersko od celotne dežele ločili in z kranjsko deželo in z delom drugih kronovin zedinili? 2. Alj bi bilo za deželne prebivalce koristno, da bi se v ljudskih šolah tudi za prihodno nemski jezik učil? 3. Alj razširjajo taborji in narodni časniki pravi in resnični glas celega slovenskega ljudstva

na spodnem Štajerskim, alj je edinost med slovencom in nemcom dosehmal še nemotna, in skoz kakšne pomočke se zna naroden mir obdržati? 4. Alj bi bila potreba, „konkordat“ popolnoma končati in tudi tiste kloštre in duhovne ređe, kateri se z bolnikom in z ukom ne pečajo (se vé da pri ojstrim dopolnovanju ustav), razvezati? 5. Skoz ktere pomočke bi se znalo prizadevanje ustavozvestih po celi deželi razširjati? 6. Deželni poslanec g. J. Sic so v 6. seji lanskega leta sledečo predlogo postavili: „Naj se deželnemu odboru naroči, da se taisti čez harmične alj mavtne tožbe in pravde po deželi na tajnko soznani, da najdene potrebe o toti reči vredeje in pri prihodni seji deželskemu zboru na znanje da.“ V kakih potrebah bi se znalo tedaj deželskem u ljudstvu zastran harmice alj mavtne pomagati?“ To bo lepa sodba slepcev o barvah. O naši škodi hoté govoriti oni, ki so nam bili in nam so še na škodo; naše koristi hoté pretresavati ljudje, ki so do zdaj le svojih koristi med nami iskali in jih še iščejo; naše časnike hoté pretresavati, dasiravno ne razumejo niti najmanje slovenske besede; mir in slogo bodo po ustih nosili oni, ki so le nemir in nepokoj sejali; konkordat bodo končali in kloštre razvezali in s tem skušali prizadevanje ustavozvercev razširjati; in k koncu se bodo lotili še mavt — pravi boj farizejcev proti colnarjem. Razen tega se eden nemškutarjev vozari po deželi in obeta pijače brez plače vsem, ki si bodo nad temi predmeti in razpeljavami o njih pokvarili želodce in zblodili pamet. Iz sanitarnega, kakor iz človekoljubnega obzira se vinska točka v vsem programu najbolj priporoča. Samo bi prosili, naj bi se o nasledkih tega shoda poročalo v prvem shodu štirskih vinorejcev, ne pa v kakem postavodajnem zboru. Živela z vinom obdarjena štiriska dežela!

* (Iz Trsta) 30. avgusta piše v staro „Presse“: Včeraj ob 5¼ uri popoldne se je nekoliko kmetov iz Kolonje, kateri so svoja orožja od okoličnega batalijona bili izročili v rojanski kasarni, vračalo proti domu. Petoro izmed njih, ki so se prepevaje bližali cesti S. Francesco, je bilo od tam naphane množice, kateri se je pridružilo tudi ljudstvo odhajajoče od delavskega shoda v mavronskem gledišči, s vpitjem, sikanjem, zasramovanjem sprejetih in kmalu tudi dejansko napadenih. Četvero napadenih je uteklo proti sv. Ivanu, peti pa hudo mnogokrat ranjen je obležal na tleh, kjer ga je vrl obrtnik pobral in v fjakerji odpeljal v mesto. Tudi blizo ljudskega vrta so napadli kmeta. Ko so oni okoličani, ki so bili ubežali, pri sv. Ivanu povedali, kaj se je zgodilo, zbrali so se kmetje v obilnem številu, so se oborožili s krepeli in enakim blagom, ter jo mahnili proti „quardielli“ v bosketu. Tú so razpodeli v odnotnih zabavnih prostorih zbrane meščane ter jih v liter tek nagnali proti mestu. Daljne neredne so ustavile mnogobrojne, močne policijske in vojaške patrolje. V bolnišnico preneseni kmet je imel več kontusij in ran, med temi je bil tudi z bodalom v pljuča preboden, tako da je v smrtni nevarnosti. Kedaj bo vendar enkrat dovolj slovenskih žrtev, katerih neprestano tirja nemškutarški in lahonski moloh?!

* (G. Karol Glažar), absolviran filozof, rojen a tudi iskren Slovenec, pride prihodnje šolsko leto za suplenta na realno gimnazijo v Ljubno.

* (Jadranska zarja.) Gosp. H. Martelanc, vrednik „Jurija s pušo“ oznanja v zadnjem svojem listu: „Ker je nehal „Primorec“, slovenskim primorcem pa je političnega časnika treba, kakor polju dežja, zato bo podpisani izdajal od septembra meseca dalje nov časopis, ki se bo imenoval: „Jadranska zarja“ in izhajal dvakrat na mesec, vselej prvo in tretjo nedeljo; za štiri letošnje mesece bode veljal le 40 kr. Zagotovljena mu je krepka duševna pomoč iz raznih slovenskih krajev, in pridobili smo za pomagalec tisto moč, ktera je bila duša lanskega „Primorca“. Program prinese prvi list, ki izide v nedeljo 5. septembra. Omenjamo samo, da se bode „Jadranska zarja“ prav krepko potezala za tiste namene, ktere je slovenski narod na vseh taborjih javno in slovesno za svoje izrekel. Razen tega bomo skrbeli tudi za izvrstne „podlistek“, da tako ustrežemo čestitim bralcem vsake vrste. Ker je moj namen dober in časnikova cena nizka, zato se zanašam tudi na zdatno gmotno podporo, vzlasti upam, da vzamejo vsi „Jurjevi“ naročniki tudi „Jadransko zarjo.“ Bog daj srečo! — Naročnina naj se pošilja izključljivo pod napisom: G. H. Martelanc, vrednik v Trstu.“

* (Osten.) Najnovejša 35. številka tega časopisa donša telestavke: Katastrophen in der Politik und auf der Börse — Ein Wendepunkt in der Politik der österreichischen Serben — Zur Situation in Böhmen — Die sogenannten Jung-Slovenen — Inland — Ausland — Kleine Chronik — Volkswirthschaftliches — Courbewegung. In der literarischen Beilage, welche die Abonnenten des „Osten“ allwohentlich gratis erhalten, sind folgende Artikel enthalten: Eine fixe Idee, Künstlernovelle von A. Melis-Körsehner — Wiener Briefe — Aus den Theatern — Der neue französische Kriegsminister — Die zehn Gebote für den Landwirth — Räthsel und Charaden.

Listnica vredništva:

G. A. pri Savi. Veseli nas, da ste svojo prvo sumnjo premagali. Gotovo nam ni prišlo nikdar na misel, kar ste nam očitali. Vse drugo po Vaši volji in želji — občinstvo sploh zadovoljno, kar in kjer smo se mogli prepričati. G. Vogrič v Tominu: Vaši naročniki za ¼ leta majka 60 kr. — Sl. čitalnica v Tominu: Vaša naročnina sega do konca septembra. Bila je to samo pomota, ktero smo popravili. G. Ličan v Sl. Bistrici: Od Vas nismo za II. tečaj nobene naročnine prejeli.

Dunajska borza od 1. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih 62 fl. 90 kr.	Kreditne akcije 286 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. — fl. —	London 122 fl. 50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru 69 fl. 70 kr.	Srebro 122 fl. 25 kr.
1860 drž. posojilo 68 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 82 kr.
Akije narod. banke 750 fl. — kr.	